

การพัฒนาระบบการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย

นายเอกชัย เหลืองวิจิตร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2548

ISBN 974-53-2761-1

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE DEVELOPMENT OF ENVIRONMENTAL IMPACT ASSESSMENT IN THAILAND

Mr.Ekachai Luangwijt

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws Program in Laws

Faculty of Law

Chulalongkorn University

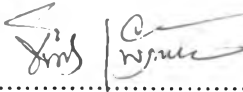
Academic Year 2005

ISBN 974-53-2761-1

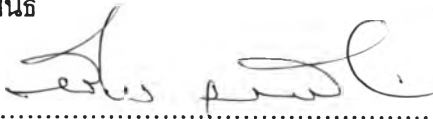
481812

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนาระบบการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย
โดย	นายเอกชัย เหลืองวิจิตร
ภาควิชา	นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ มัทยา จิตติรัตน์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	รองศาสตราจารย์ ดร.ทวิวงศ์ ศรีบุรี

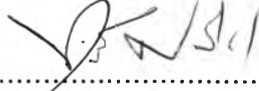
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทนิติศาสตร์

..... คณบดีคณะนิติศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธิดาพันธุ์ เชื้อบุญชัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ลำเรียง เมฆเกรียงไกร)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์มัทยา จิตติรัตน์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ดร.ทวิวงศ์ ศรีบุรี)

..... กรรมการ
(อาจารย์ดร.ปารีณา ศรีวนิชย์)

..... กรรมการ
(นายเอกชัย ภาระนันท์)

เอกชัย เหลืองวิจิตร : การพัฒนาระบบการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย.
(THE DEVELOPMENT OF ENVIRONMENTAL IMPACT ASSESSMENT SYSTEM IN
THAILAND) อ. ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์มหา จิตศิริคณ, อ.ที่ปรึกษาร่วม : รอง
ศาสตราจารย์ ดร.ทวิวงศ์ ศรีบุรี 234 หน้า. ISBN 974-53-2761-1.

ระบบการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและ
รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535 ยังคงประสบปัญหาในด้านของบทบัญญัติของกฎหมายที่มีลักษณะ
ค่อนข้างที่จะจำกัด ไม่ครอบคลุม และขาดความชัดเจนในการบังคับใช้ รวมทั้งองค์กรที่เกี่ยวข้องกับ
ระบบการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมยังค่อนข้างที่มีปัญหาในด้านของอำนาจหน้าที่ การกำหนด
บทลงโทษและการปฏิบัติให้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย ทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหา
สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงเสนอให้มีการ
ปรับปรุงแก้ไข หลักเกณฑ์ในการแต่งตั้งคณะกรรมการผู้ชำนาญการ ประเภทขนาดของโครงการที่
จะต้องมีการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และระยะเวลาในการพิจารณารายงานการ
วิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ให้มีความเหมาะสมกับสภาพในการบังคับใช้ รวมทั้งนำมาตรการใน
การมีส่วนร่วมของประชาชน การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมในเชิงกลยุทธ์(SEA) การจัดทำรายงาน
ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น(IEE) และ MATE มาบังคับใช้ในระบบรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบ
สิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้ในส่วนขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับระบบการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ควร
กำหนดให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีอำนาจหน้าที่ในการติดตาม
ตรวจสอบและออกใบอนุญาตด้านสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเสนอให้มีการยกร่างพระราชบัญญัติสภาวิชาชีพ
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ขึ้นมาบังคับใช้ เพื่อให้ระบบการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมีความ
สอดคล้องและเป็นไปในแนวทางเดียวกันต่อไป

ภาควิชา.....นิติศาสตร์..... ลายมือชื่อนิติศ.....เอกชัย.....
สาขาวิชา.....นิติศาสตร์..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา.....2548..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4686366634 :MAJOR LAWS

KEY WORD : ENVIRONMENTAL IMPACT ASSESSMENT/ STRATEGIC ENVIRONMENTAL ASSESSMENT(SEA)/ INITIAL ENVIROMENTAL EXAMINATION (IEE)/ MID-ATLANTIC TRANSPORTATION AND ENVRONMENTAL STREAMLINING PROCESS (MATE)/ ENVIRONMENTAL CERTIFICATION

EKACHAI LUANGWIJIT : THE DEVELOPMENT OF ENVIRONMENTAL IMPACT ASSESSMENT SYSTEM IN THAILAND. THESIS ADVISOR: MATTAYA JITTIRAT, THESIS COADVISOR: DR. TAWEEWONG SRIBURI 234 pp. ISBN 974-53-2761-1

Environmental Impact Assessment System In Thailand that is under the regulation of support and preserve environment in 1992 , faces the regulation problems. There are restrict, unclear and uncovered process. The operation, which are related to the Environmental Impact Assessment system, encounters authority problems, fine and procedure problems because of environmental solution. Therefore, the ways to solve these problems are modify the standard committee position, the kind of Environmental Impact Assessment project, and the time of Environmental Impact Assessment. They should be suitable to procedure. Furthermore, citizen participation, Strategic Environmental Assessment (SEA), Initial Environmental Examonation(IEE) and Mid-Attantic Transportation and Environmental Streaming Process (MATE) may be forced in the reporting of Environmental Impact Assessment System.

In contrast, the operation that are related to Environmental Impact Assessment System should authorized by project and resource, and environmental planning. These responsibilities consist of examining and certify the environmental certification. Moreover, it can be seen that the organization has also authorizes in using the regulations of Science and Technology association to. Consequently, Environmental Impact Assessment System will be downstream.

Field of study.....Laws.....Student's Signature.....EKACHAI
Academic year.....2005.....Advisor's Signature.....
Co-Advisor's Signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะสำเร็จมิได้ถ้าไม่ได้รับความเมตตากรุณา และการเอาใจใส่ดูแลจากท่านรองศาสตราจารย์มัทยา จิตติรัตน์อาจารย์ที่ปรึกษา และท่านรองศาสตราจารย์ ดร. ทวีวงศ์ ศรีบุรี อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้เสียสละเวลาและได้ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการจัดทำวิทยานิพนธ์และ ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ สำเรียง เมฆเกรียงไกร ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้เสียสละมาเป็นกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์และได้ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอบพระคุณท่านอาจารย์ ดร.ปาริณา ศรีวินิชย์ อาจารย์เอกชัย ภาระนันท์ ที่ได้เสียสละมาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และให้คำปรึกษาที่มีคุณค่าในการเขียนวิทยานิพนธ์ รวมทั้งอาจารย์ทุกๆท่าน ที่ได้ให้โอกาสแก่ผู้เขียนในการเข้ามาศึกษาในสถาบันแห่งนี้

นอกจากนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณพ่อ คุณแม่ และบุคคลในครอบครัวและเพื่อนๆ ทุกคนที่คอยให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้ผู้เขียนตลอดมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาของการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม.....	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	4
1.3 ขอบเขตการวิจัย.....	4
1.4 สมมุติฐาน.....	5
1.5 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	6
1.6 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	6
บทที่ 2 ระบบการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม.....	7
2.1 สภาพปัญหาในปัจจุบัน.....	7
2.2 ความหมายของรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม.....	11
2.3 ความสำคัญของรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม.....	14
2.4 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม.....	15
2.4.1 หลักการและแนวความคิดในการมีส่วนร่วมของประชาชน.....	16
2.4.2 คำจำกัดความและความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน.....	17
2.4.3 ระดับการมีส่วนร่วม.....	19
2.4.4 รัฐธรรมนูญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวิเคราะห์ผลกระทบ สิ่งแวดล้อม.....	21
2.4.5 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในต่างประเทศ.....	24
2.4.5.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา.....	24
2.4.5.2 ประเทศแคนาดา.....	25
2.4.5.3 ประเทศอังกฤษ.....	26

	หน้า
2.5 แนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับระบบการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบ	
สิ่งแวดล้อม.....	27
2.5.1 แนวความคิดว่าด้วยสิทธิในสิ่งแวดล้อม.....	27
2.5.2 แนวความคิดว่าด้วยการพัฒนาอย่างยั่งยืน.....	33
2.5.3 แนวความคิดว่าด้วยผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย.....	43
2.5.4 แนวความคิดว่าด้วยการป้องกันล่วงหน้า.....	46
2.6 องค์กรที่เกี่ยวข้องกับระบบการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบ	
สิ่งแวดล้อม.....	53
2.6.1 คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ.....	53
2.6.2 สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.....	58
2.6.3 คณะกรรมการผู้ชำนาญการ.....	62
2.6.4 หน่วยงานผู้อนุญาตโครงการ.....	64
2.6.5 บริษัทที่ปรึกษาที่ขึ้นทะเบียนกับสำนักงานนโยบายและแผน	
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.....	67
2.6.6 องค์กรอิสระด้านสิ่งแวดล้อม.....	70
2.7 ระบบการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในต่างประเทศ....	73
2.7.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา.....	74
2.7.2 ประเทศออสเตรเลีย.....	83
2.7.3 ประเทศแคนาดา.....	91
บทที่ 3 มาตรการในการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม.....	97
3.1 การกำหนดประเภทขนาดโครงการในการวิเคราะห์กระทบสิ่งแวดล้อม.....	98
3.1.1 รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม.....	100
3.1.2 รายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น.....	111
3.2 การกำหนดประเภทขนาดโครงการที่ไม่ต้องวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม.....	117
3.3 ขั้นตอนการพิจารณาการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม.....	118

3.3.1	โครงการหรือกิจการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ โครงการร่วมกับ เอกชนที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี.....	120
3.3.2	โครงการหรือกิจการที่ไม่ต้องขออนุมัติจากคณะรัฐมนตรี.....	125
3.4	รูปแบบในการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม.....	130
3.4.1	รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม.....	131
3.4.2	รายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น.....	136
3.5	วิธีและเทคนิคในการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม.....	136
3.6	คุณสมบัติของผู้ชำนาญการศึกษาด้านผลกระทบสิ่งแวดล้อม.....	138
3.6.1	รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม.....	139
3.6.2	รายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น.....	144
3.7	การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเชิงกลยุทธ์.....	144
บทที่ 4	วิเคราะห์และเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาระบบการจัดทำรายงาน การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม.....	148
4.1	องค์กรที่เกี่ยวข้อง.....	148
4.1.1	คณะกรรมการผู้ชำนาญการ.....	148
4.1.2	ผู้ชำนาญการศึกษาด้านผลกระทบสิ่งแวดล้อม.....	159
4.1.3	หน่วยงานผู้อนุญาต.....	172
4.2	การกำหนดประเภทขนาดของโครงการ.....	178
4.3	การมีส่วนร่วมของประชาชน.....	183
4.4	ขั้นตอนในการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม.....	188
4.5	การติดตามตรวจสอบ.....	198
บทที่ 5	บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	204
5.1	บทสรุป.....	204
5.2	ข้อเสนอแนะ.....	208
	รายการอ้างอิง.....	212
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	222